

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců Mgr. Aleše Roztočila a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobců: **a) A. Ö., b) Ö. Ö., c) H. Ö.**, zast. Mgr. Milanem Musilem, advokátem, se sídlem Velké náměstí 135/19, Hradec Králové, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. 1. 2014, č. j. 32 Az 4/2013 – 57,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. 1. 2014, č. j. 32 Az 4/2013 – 57, **se zrušuje.**
- II. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 23. 4. 2013, č. j. OAM-119/ZA-ZA13-ZA14-2013, a rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 23. 4. 2013, č. j. OAM-118/ZA-ZA13-ZA14-2013,
se zrušují a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o žalobě ani nákladů řízení o kasační stížnosti
- IV. Ustanovenému zástupci žalobců Mgr. Milanu Musilovi, advokátu, se sídlem Velké nám. 135/19, Hradec Králové, **se přiznává** odměna a náhrada hotových výdajů za řízení o kasační stížnosti ve výši celkem 18.731 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do dvou měsíců od právní moci tohoto rozsudku. Náklady právního zastoupení žalobců nese stát.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Předcházející řízení a obsah kasační stížnosti

[1] Rozhodnutími ze dne 23. 4. 2013, čj. OAM-119/ZA-ZA13-ZA14-2013, čj. OAM 118/ZA-ZA13-ZA14-2013, žalovaný zastavil řízení o udělení mezinárodní ochrany ve věci žádostí žalobců a), b) a c) podle § 25 písm. i) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, neboť dospěl k závěru, že žádosti jsou nepřijatelné podle § 10a písm. e) téhož zákona. V odůvodnění žalovaný uvedl, že žalobci a) a b) opustili v roce 2010 zemi původu a přicestovali do České republiky, načež opět odjeli do Švýcarska, kde podali žádost o mezinárodní ochranu. V souladu s tzv. Dublinskou úmluvou byli předáni do České republiky, kde jejich žádost [a v mezidobí rovněž podaná žádost žalobce c)] o mezinárodní ochranu byla projednána a rozhodnutími ze dne 13. 9. 2011 jim nebyla udělena žádná z forem mezinárodní ochrany. Žalobu podanou proti rozhodnutím ze dne 13. 9. 2011 Krajský soud v Hradci Králové zamítl rozsudkem ze dne 20. 9. 2012, čj. 32 Az 28/2011 - 61, následně podaná kasační stížnost byla odmítnuta usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 12. 2012, čj. 3 Azs 54/2012 - 14. Dne 12. 4. 2013 podali žalobci novou žádost o mezinárodní ochranu, v níž uvedli, že v případě návratu do Turecka by měl žalobce a) velké potíže, musel by nastoupit do armády a vzhledem k jeho kurdskému původu by byl vystaven nebezpečí. Žalobkyně b) uvedla, že je těhotná, a proto se obává vycestování do země původu. Těhotenství žalobkyně b) doložila těhotenským průkazem. Žalovaný vyhodnotil důvody uvedené žalobci v žádosti a dospěl k závěru, že jsou shodné s důvody již posouzenými v rozhodnutí o jejich předchozí žádosti ze dne 13. 9. 2011 a že ani není známo, že by v zemi původu došlo k podstatné změně politické a bezpečnostní situace, která by odůvodňovala odlišné posouzení žádosti žalobců. Proto shledal jejich opětovnou žádost o udělení mezinárodní ochrany nepřijatelnou.

[2] Proti rozhodnutím žalovaného z 23. 4. 2013 podali žalobci a) až c) žalobu u Krajského soudu v Hradci Králové. Krajský soud jim ustanovil zástupcem Mgr. Milana Musila, advokáta. Ten doplnil žalobu podáním z 5. 6. 2013, kde uvedl, že žalovaný nesprávně zlehčuje důvody uplatněné žalobcem a), který tvrdil, že byl politicky činný v kurdské politické straně BDP a stejně jako jeho příbuzní se zasazoval za práva Kurdů v Turecku. Žalobce a) osobně zejména roznášel letáky a agitoval na veřejnosti. V minulosti byl opakovaně zadržen a mučen bezpečnostními složkami, v této souvislosti turecká policie rovněž vyslýchala i žalobkyni b) jako manželku politického aktivisty. V případě návratu do Turecka se žalobci obávají o život, zejména u žalobce a) hrozí nebezpečí v souvislosti s jeho nástupem do armády. Žalobce a) se rovněž obává, že by v armádě byl nucen bojovat proti Kurdům, což by bylo v rozporu s jeho přesvědčením. Žalovaný pak zcela pominul nově uvedený důvod žádosti spočívající v těhotenství žalobkyně b) s předpokládaným termínem porodu 9. 9. 2013. Proto nemohla být nová žádost posouzena jako nepřijatelná, ale muselo být o ní meritorně rozhodnuto. Žalobci dále poukázali na rozsudek Nejvyššího správního soudu ve věci sp. zn. 1 Azs 43/2009, podle něhož výrazné zhoršení zdravotního stavu představuje novou skutečnost, v jejímž

pokračování

důsledku je opětovná žádost o mezinárodní ochranu přípustná. Rodina žalobců v případě návratu do země původu v období kolem porodu by neměla žádné zázemí ani prostředky a byla by v neřešitelné situaci. Žalobci se domnívají, že tento důvod by mohl být relevantní z hlediska doplňkové ochrany. Dále žalobci namítli, že žalovaný nedostatečně zjistil skutkový stav ohledně země původu, zejména nevycházel z relevantních zpráv o dodržování lidských práv v Turecku zpracovaných Ministerstvem zahraničí USA a Human Rights Watch. Turecké bezpečnostní složky vězní přes 1000 příslušníků kurdské strany BDP. Žalobci odkázali na rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 6 Azs 235/2004, podle něhož postačí, že žadatelé podpoří svá tvrzení věrohodnou výpovědí a je na žalovaném, aby případně opatřil důkazy vyvracející tvrzení žadatele.

[3] Krajský soud rozsudkem ze dne 31. 1. 2014, č. j. 32 Az 4/2013 – 57, žaloby zamítl. V odůvodnění rozsudku uvedl, že o žádostech stěžovatelů bylo rozhodnuto v roce 2011, rozhodnutí žalovaného o neudělení mezinárodní ochrany bylo přezkoumáno správními soudy. Krajský soud porovnal důvody uvedené žalobci v původních žádostech a nyní v nových žádostech a souhlasil s posouzením žalovaného, že se jedná o totožné důvody. K námitce, že novým důvodem bylo těhotenství žalobkyně b) a poukazu na rozsudek Nejvyššího správního soudu ve věci sp. zn. 1 Azs 43/2009 krajský soud uvedl, že nelze srovnávat onemocnění AIDS, které řešil Nejvyšší správní soud v citovaném rozsudku, a těhotenství. K legalizaci pobytu žalobců na území ČR je třeba využít institutů zákona o pobytu cizinců.

[4] Proti rozsudku krajského soudu ze dne 31. 1. 2014, č. j. 32 Az 4/2013 – 57, podali žalobci (dále též stěžovatelé) kasační stížnost. Zopakovali svou argumentaci, že v žádostech o mezinárodní ochranu uvedli nový důvod spočívající v těhotenství stěžovatelky b). Je zcela v rozporu s dobrými mravy a zásadami humánního zacházení, aby stěžovatelé byli nuceni v období kolem očekávaného narození dítěte vycestovat do země původu, kde nemají ubytování, ani prostředky k zajištění nezbytné péče o matku a novorozeně. Naopak na území ČR mají stěžovatelé v současné době zajištěno ubytování i potřebné zázemí. Stěžovatelé poukázali na rozhodnutí rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 3. 2012, č. j. 3 Azs 6/2011-96, podle něhož je nutné při hodnocení, zda se jedná o nepřipustnou opakovanou žádost o mezinárodní ochranu zkoumat, zda z žádosti nevyplývají nové skutečnosti, které by mohly být relevantní z hlediska udělení jak azylu, tak i doplňkové ochrany. Pokud takové nové skutečnosti relevantní z hlediska doplňkové ochrany jsou zjištěny, nelze řízení o žádosti zastavit a žalovaný je povinen žádost meritorně projednat a rozhodnout o ní. Rozhodnutí o zastavení řízení musí rovněž obsahovat odůvodněný závěr o tom, že situace v zemi původu se nezměnila natolik, aby to mohlo vést ke změně posouzení žádosti z hlediska udělení doplňkové ochrany. Stěžovatelé dále odkázali na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ve věcech sp. zn. 5 Azs 155/2004 a 3 Azs 405/2005, z nichž vyplývá, že těhotenství žadatelky o mezinárodní ochranu by mohlo být s přistoupením dalších okolností považováno za důvod hodný zvláštního zřetele ve smyslu zákona o azylu. Toto však žalovaný nehodnotil ani nezjišťoval. Stěžovatelé dále opětovně poukázali na nepříznivou situaci Kurdů v Turecku a pronásledování příslušníků kurdských stran, které vyplývají ze zpráv zahraničních institucí a mezinárodních nevládních organizací. I tyto okolnosti žalovaný nezjišťoval. Stěžovatelé a) a b) dostatečně podepřeli svá azylově relevantní tvrzení svojí věrohodnou výpovědí, aniž by žalovaný jejich výpověď účinně zpochybnil či vyvrátil její věrohodnost.

[5] Žalovaný se vyjádřil ke kasační stížnosti podáním ze dne 7. 3. 2014. K důvodům, z nichž stěžovatelé dovozovali, že jim měla být udělena mezinárodní ochrana, žalovaný uvedl, že se k nim nebude vyjadřovat, neboť předmětem přezkumu je toliko procesní rozhodnutí o zastavení řízení. Pokud stěžovatelé namítali, že v řízení o nové žádosti uvedli nový důvod spočívající v těhotenství stěžovatelky b), žalovaný uvedl, že tuto námitku stěžovatelé uplatnili až v kasační stížnosti, proto ji žalovaný shledává bezpředmětnou.

II.

Posouzení kasačních stížností

[6] Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti ve smyslu § 102 a 104 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též „s. ř. s.“), se Nejvyšší správní soud dále zabýval otázkou, zda kasační stížnosti svým významem podstatně přesahují vlastní zájmy stěžovatelů (§ 104a s. ř. s.). Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení příslušná kasační stížnost odmítnuta jako nepřijatelná. Výklad zákonného pojmu „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, byl proveden např. usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, č. 933/2006 Sb. NSS (všechna zde citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz). Podle tohoto judikátu *„přesahem vlastních zájmů stěžovatele je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je - kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce - pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech ve věcech azylu je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů.“* Nejvyšší správní soud současně považuje za vhodné zopakovat, že podle jeho konstantní judikatury platí, že *„i v případě, kdy je stěžovatelem Ministerstvo vnitra, lze považovat kasační stížnost za přijatelnou, pokud by bylo shledáno zásadní pochybení krajského soudu při výkladu hmotného nebo procesního práva, případně pokud by krajský soud nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu.“* (rozsudek ze dne 31. 1. 2007, č. j. 2 Azs 21/2006 – 59, č. 1143/2007 Sb. NSS).

[7] Nejvyšší správní soud shledal, že přesah vlastních zájmů stěžovatelů spočívá v tom, že krajský soud nerespektoval judikaturu Nejvyššího správního soudu v otázce relevantní pro posouzení žaloby (viz níže).

[8] Stěžovatelé uplatnili důvody kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s.. Podle § 103 odst. 1 písm. a) lze namítat nezákonnost *spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.* Podle § 103 odst. 1 písm. b) je možné namítat i *vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve*

pokračování

věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

[9] Kasační stížnost je důvodná.

[10] V řešené věci jde především o posouzení otázky, zda žalovaný za daných okolností mohl zastavit řízení o mezinárodní ochraně pro nepřipustnost žádosti.

[11] Podle § 25 písm. i) zákona o azylu *řízení se zastaví, jestliže (...) je žádost o udělení mezinárodní ochrany nepřipustná.* Podle § 10a písm. e) zákona o azylu *žádost o udělení mezinárodní ochrany je nepřipustná, (...) podal-li cizinec opakovaně žádost o udělení mezinárodní ochrany, aniž by uvedl nové skutečnosti nebo zjištění, které nebyly bez jeho vlastního zavinění předmětem zkoumání důvodů pro udělení mezinárodní ochrany v předchozím pravomocně ukončeném řízení ve věci mezinárodní ochrany.*

[12] Aplikací shora citovaných ustanovení zákona o azylu v souvislosti se skutečnostmi relevantními pro udělení doplňkové ochrany se zabýval rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v rozsudku ze dne 6. 3. 2012, č. j. 3 Azs 6/2011 - 96, č. 2642/2012 Sb. NSS, v němž uvedl: *„Správní orgán je povinen v řízení o opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany zkoumat v souladu s § 10a písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, zda žadatel neuvedl nové skutečnosti nebo zjištění týkající se důvodů pro udělení azylu nebo důvodů pro udělení doplňkové ochrany, které nebyly bez jeho vlastního zavinění předmětem zkoumání důvodů pro udělení mezinárodní ochrany v předchozím pravomocně skončeném řízení ve věci mezinárodní ochrany. Připustnost opakované žádosti je tak třeba posuzovat z pohledu možných nových skutečností a zjištění pro udělení jak azylu, tak udělení doplňkové ochrany. Obsahuje-li opakovaná žádost o udělení mezinárodní ochrany takové nové skutečnosti nebo zjištění, je správní orgán povinen hodnotit takovou žádost jako přípustnou a meritorně o ní rozhodnout.“*

[13] Proto je třeba posoudit, zda skutečnost, že stěžovatelka b) byla v době podání druhé žádosti těhotná a toto doložila, mohla být považována za skutečnost týkající se důvodů pro udělení doplňkové ochrany, kterou nemohla bez vlastního zavinění uplatnit již v první žádosti o udělení mezinárodní ochrany. V této souvislosti Nejvyšší správní soud podotýká, že nejde o nepřipustnou námitku, kterou by stěžovatelé neuplatnili v žalobě, jak se domnívá žalovaný. Naopak stěžovatelé tuto námitku řádně uplatnili, neboť usnesením ze dne 20. 5. 2013 krajský soud ustanovil stěžovatelům zástupce a vyzval je, aby odstranili vady žaloby mj. doplněním žalobních bodů ve lhůtě 3 týdnů. Ve stanovené lhůtě pak stěžovatelé žalobu řádně doplnili prostřednictvím ustanoveného zástupce, přičemž v doplnění žaloby uvedli i tuto žalobní námitku, kterou nyní přípustně uplatňují i v kasační stížnosti.

[14] K tomu je třeba uvést, že obdobným případem se Nejvyšší správní soud zabýval v rozsudku ze dne 31. 8. 2012, č. j. 4 Azs 26/2012 - 21. V tomto rozsudku dospěl soud k závěru, že těhotenství manželky a narození dítěte je důvodem, který by měl být posouzen v novém řízení o udělení mezinárodní ochrany. V této souvislosti soud poukázal na to, že možnost zastavení řízení pro nepřipustnost žádosti představuje výjimku ze zásady, že žalovaný je povinen posoudit věcné skutečnosti uváděné žadateli o udělení mezinárodní ochrany, a tuto výjimku je tedy třeba vykládat a aplikovat restriktivně.

V nyní posuzovaném případě Nejvyšší správní soud neshledal důvod odchýlit se od těchto závěrů. Je zřejmé, že stěžovatelka b) v řízení o udělení mezinárodní ochrany uvedla, že se obává návratu do země původu z důvodu svého těhotenství a absence jakéhokoli zázemí v kombinaci s nepříznivými okolnostmi, kterým bude dle svého očekávání po návratu do země původu čelit [šikana z důvodu politické angažovanosti jejího muže a kurdského původu, nástup jejího muže do armády, kdy by byla v době očekávaného porodu spolu s dalším malým dítětem – stěžovatelem c) – ponechána zcela sama a bez pomoci]. Tyto okolnosti nelze označit za *prima facie* zcela irelevantní z hlediska možného udělení doplňkové ochrany ve smyslu § 14a a § 14b zákona o azylu, byť třeba pouze na přechodnou dobu.

[15] Dále je třeba zároveň konstatovat, že stěžovatelé nemohli tyto skutečnosti z objektivních důvodů uplatnit v předchozí žádosti o udělení mezinárodní ochrany. O předchozích žádostech žalovaný rozhodl dne 7. 9. 2011. Stěžovatelka b) přitom otěhotněla nejdříve na konci roku 2012. Bylo proto na žalovaném, aby tyto nově uváděné skutečnosti řádně posoudil v meritorním rozhodnutí, neboť závěr, že se jednalo o žádosti nepřipustné, za těchto okolností nemůže obstát.

[16] Naproti tomu Nejvyšší správní soud vyhodnotil jako nedůvodnou námitku stěžovatelů, že žalovaný nesprávně zjistil skutkový stav ohledně politické a bezpečnostní situace v Turecku. Žalovaný se k otázce změny poměrů v zemi původu přiměřeně vyjádřil v odůvodnění napadených rozhodnutí. Přitom ani stěžovatelé nedokázali konkrétně uvést, v čem by změna poměrů měla spočívat a v čem je tedy posouzení této otázky nesprávné.

III.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[17] Vzhledem k tomu, že v napadený rozsudek krajského soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci, shledal Nejvyšší správní soud kasační stížnost důvodnou a napadený rozsudek krajského soudu zrušil (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[18] Protože zjištěnou nezákonností jsou ovšem zatížena již i napadená rozhodnutí žalovaného a důvod pro jejich zrušení zde byl dán již v řízení před krajským soudem, Nejvyšší správní soud věc nevrátil krajskému soudu k dalšímu řízení, nýbrž zrušil i obě napadená rozhodnutí žalovaného a věc vrátil žalovanému (§ 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s.). V dalším řízení bude žalovaný vázán závazným právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 a § 110 odst. 2 s. ř. s.).

[19] O nákladech řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Procesně úspěšným stěžovatelům žádné náklady nevznikly, žalovaný pak nemá právo na náhradu nákladů řízení. Totéž platí i pro náklady řízení před krajským soudem, o nichž byl Nejvyšší správní soud rovněž povinen rozhodnout.

[20] Protože byl stěžovatelům ustanoven zástupcem Mgr. Milan Musil, advokát, rozhodl Nejvyšší správní soud o odměně a náhradě hotových výdajů ustanoveného zástupce

pokračování

v řízení o kasační stížnosti. Ustanovený zástupce má právo na odměnu za dva úkony právní služby (podání kasační stížnosti, porada s klienty doložená dne 10. 2. 2014) ve výši 3.100 Kč za úkon [§ 7 a 9 odst. 4 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb.]. Protože ustanovený zástupce zastupoval v řízení tři osoby, náleží mu odměna za každou zastupovanou osobu, snížená o 20%, tj. $3100 \times 2 \times 3 \times 0,8 = 14.880$ Kč. Dále má zástupce stěžovatelů právo na náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč za jeden úkon (§ 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb.), celkem 600 Kč. Protože ustanovený zástupce doložil, že je plátcem DPH, zvyšuje se odměna a náhrada hotových výdajů o příslušnou sazbu daně. Celkem tedy činí náhrada hotových výdajů a odměna 18.731 Kč. Náklady právního zastoupení stěžovatelů nese stát.

[21] Závěrem Nejvyšší správní soud podotýká, že z obsahu spisů krajského soudu vyplývá, že krajský soud zřejmě opomenul rozhodnout o odměně a náhradě hotových výdajů ustanoveného zástupce stěžovatelů v řízení o žalobě. O těchto nárocích ustanoveného zástupce může krajský soud rozhodnout dodatečně samostatným usnesením, jež případně může iniciovat i ustanovený zástupce svým podáním.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. dubna 2014

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu